

Sundbyberg 2019-06-28

Till Svenska ESF-rådet

Inspel till nytt nationellt program för ESF+ 2021-2027

Funktionsrätt Sverige samlar 44 förbund som sammantaget organiserar närmare 400.000 individer. Vi har varit engagerade i utformningen av tidigare programperioder för Socialfonden, både på EU-nivå och nationell nivå och är representerade i ESF-Rådets övervakningskommitté. Under förra programperioden drev vi Processtöd Tillgänglighet i samarbete med Handisam (nuvarande Myndigheten för Delaktighet). Vi har erbjudits möjlighet att lämna inspel inför kommande programperiod och inkommer här med våra mest angelägna synpunkter.

Prioritera de som står längst från arbetsmarknaden!

Sverige har för närvarande en mycket stark arbetsmarknad. Det råder i princip full sysselsättning för stora delar av arbetskraften och efterfrågan på arbetskraft är stor inom flera sektorer och yrken. Trots dessa historiskt goda förutsättningar finns det människor som inte kommer i arbete. Uppenbarligen är våra stödsystem inte tillräckliga för att alla ska komma i jobb, trots att vi satsar ansevärd resurser i statsbudgeten. Vi behöver ta lärdom av detta och hitta nya vägar.

I tider av lågkonjunktur då arbetsmarknaden är svag finns flera grupper som konkurrerar om insatser, de som står längst från arbetsmarknaden hamnar sist i fokus då. Nu är tillfälle att på allvar adressera utmaningen med de som har absolut svagast ställning på arbetsmarknaden. Även om det nuvarande starka arbetsmarknads-läget sannolikt inte kommer att bestå under hela nästa program-period, så finns viktiga lärdomar att göra inför ingången till programperioden. Utmaningen om arbetskraftsbrist lär sannolikt bestå under kommande programperiod, vår största utmaning för

framtiden är att hitta nya vägar för att tillvarata alla arbetskraftsresurser vi har. Kan vi inte göra det i en stark konjunktur som nu, kommer vi inte kunna göra det framöver heller.

Fokusera på den enskilda arbetsplatsen

Stora delar av de arbetsmarknadspolitiska stöd som vi har i Sverige är inriktat på att stärka de arbetssökandes egna konkurrenskraft. Det är en god ambition, men alltför ensidig. För att komma i jobb och för att få arbetssituationen att fungera, behöver också den enskilda arbetsplatsen stöd. Olika former av lönesubventioner är inte tillräckliga insatser för att stimulera en långsiktigt hållbar utveckling av arbetslivet. Nya stödformer riktade till den enskilda arbetsplatsen behöver utvecklas. Detta skulle skapa bättre förutsättningar för de som står längst från arbetsmarknaden att få jobb, men också vara gynnsamt för alla andra som redan befinner sig i arbetslivet. Satsningar på kompetensutveckling inom ramen för det nationella programmet för ESF bör ta sikte på att utveckla kompetensen för att skapa inkluderande arbetsplatser.

Principen om universell utformning för ett hållbart arbetsliv

En långsiktigt hållbar utveckling förutsätter ett hållbart arbetsliv och är en bärande del av de globala hållbarhetsmålen som är definierade i Agenda 2030. Ett hållbart arbetsliv skapar villkor för människor att arbeta utifrån sina individuella förutsättningar, oavsett bakgrund och i vilket livsskede man befinner sig i. Den mänskliga mångfalden är utgångspunkten för universell utformning, att utforma produkter, tjänster och system som redan från början tar hänsyn till allas olikheter för att undvika onödiga anpassningar i efterhand. Inom arbetslivet skulle universell utformning skapa bättre förutsättningar för en bredare rekrytering, men också motverka ohälsa och dålig arbetsmiljö. En bättre förmåga att ta tillvara en större mångfald av människors erfarenheter och kunskap, skulle också bidra till förstärkt kvalitet och verksamhetsvinster. Det är alltså också en fråga om ekonomisk hållbarhet, både för de enskilda verksamheterna inom arbetslivet, men också för samhället i stort.

Socialfonden har goda förutsättningar att motverka stuprör

Socialfondens medel har potential att användas innovativt för att överbygga olika politikområden och adressera de utmaningar som finns i gränslandet mellan arbetsmarknad, utbildning och

socialpolitik. Sverige har en stark välfärdspolitisk tradition, men liksom i många andra länder får politiken starkast genomslag inom "varje område för sig". Samverkan mellan olika sektorer är en ständig utmaning. I statsbudgeten och inom kommunsektorn satsas ansevliga resurser på arbetsmarknadsinsatser, utbildning, socialförsäkring och socialtjänst. Socialfondens medel är i jämförelse betydligt mer begränsade, men skulle göra stor nytta genom att riktas mot gränsytorna mellan olika politikområden. Det nytillkomna ansvaret för ESF+ ligger i linje med detta.

Skapa förutsättningar för mindre aktörers innovationskraft

För att ta del av Socialfondens medel, krävs att projektägare har en stark likviditet och förmåga att hantera en tämligen omfattande administration. Ser vi tillbaka till innevarande och tidigare programperioder är det i huvudsak stora aktörer som tagit del av projektmedel. Detta behöver i sig inte vara negativt, men det finns en stor potential till innovation bland mindre aktörer som inte tagits tillvara. Inte minst inom civilsamhället bedrivs ett ständigt utvecklingsarbete som ger en stark innovationskraft. Socialfondens medel måste ständigt utvärderas utifrån vilken utveckling som de stimulerat till, därmed också vilka strukturella förändringar som uppnås. Det finns en uppenbar risk att dessa förändringar blir marginella om endast stora aktörer ges möjlighet att bidra i utvecklingen.

Med vänliga hälsningar,

Elisabeth Wallenius, Ordförande

Funktionsrätt Sverige